

Ruta literària de Manlleu

Organitzen:

Ajuntament de Manlleu

Biblioteca Municipal
de Manlleu

Amb la col·laboració de:

TEATRE CENTRE MANLLEU

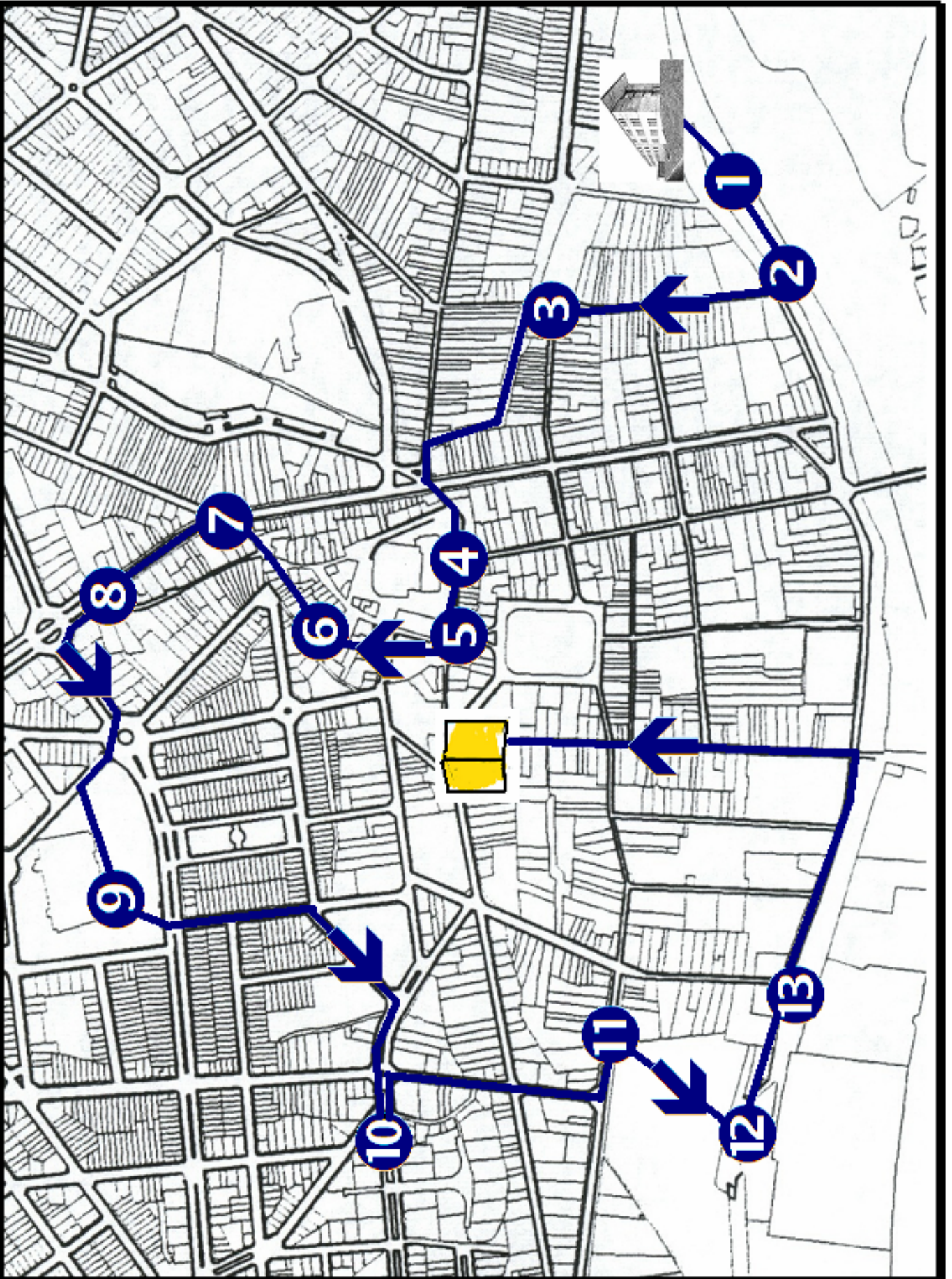
Abans d'iniciar el camí..

Us presentem una altra forma de conèixer Manlleu, a través dels seus autors i autores i de la seva literatura. La tria de textos ha estat difícil perquè ens trobem en una ciutat que ha vist néixer i/o créixer molts escriptors i escriptores: potser la boira ha donat un petit impuls a les plomes literàries. En aquesta tria hi trobareu tretze personalitats nascudes entre 1856 i 1932 i que ara ja no són entre nosaltres. Totes elles han descrit o glossat, cadascuna en el seu gènere, algun aspecte de Manlleu: els carrers, una festa, un recinte, un espai privat... Tot i que no és fill de Manlleu, Santiago Rusiñol ens dóna el punt de partida de la nostra ruta: unes impressions del riu Ter durant una de les seves estades a Manlleu, que no ens deixen indiferents, demostren com el paisatge pot fer néixer la guspira literària. Passarem per diversos indrets, de la ciutat antiga i de la ciutat moderna. Amb l'ajut dels actors i actrius del Teatre Centre sentirem en viu la veu dels poetes i tot plegat ens ajudarà a copsar la dimensió humana de la ciutat

Manlleu ha donat tants escriptors i escriptores que es podrien fer diverses rutes literàries, per dins del nucli urbà i pels voltants. Avui iniciem aquest camí, potser més endavant en vindran d'altres.

Direcció artística: Laura Sitjà i Josep Suriñach (Teatre Centre)

RUTA LITERÀRIA DE MANLLEU

1. Santiago Rusiñol i Prats

La suggestió del paisatge

Vora Ter

2. Francesc Rierola i Masferrer

Dietari. 26 d'agost

Camp de Can Cabra

3. Lluís Pou i Solà

Carrer de Sant Martí

Carrer de Sant Martí

4. Anna Senyé i Ramisa

Els llevants de taula

Carrer del Pont

5. Joan B. Güell i Soler

Crida de la festa major de Manlleu per l'any 1899

Plaça Fra Bernadí

6. Joan Puntí i Collell

Carrer del Comte

Carrer del Comte

7. Antoni Pous i Argila

Contes per a infants

Passeig Sant Joan inici carrer sant Pere (Lloc: El Castellot)

8. Ramon Madirolas i Codina

Coblas descriptivas del primer temple expiatori en Espanya dedicat al Sagrat Cor de Jesús en lo cim de Puig-agut

Carrer de Torelló (Lloc: santuari de Puig-agut)

9. Josep Grau i Jofre

Cementiri de Manlleu

Cementiri

10. Francesc d'A. Pujol i Escalé

L'Avinguda de la Diputació

Avinguda de la Diputació

11. Armand Quintana i Panedas

El meu carrer

Carrer de Rusiñol

12. Josep Prat i Roca

La Mare de Déu del Llindà – Temple familiar

Molí Miarons

13. Lluís Terricabres i Molera

El manyà encès (fragment)

Rentants del capdavall del carrer de Vendrell

SANTIAGO RUSIÑOL I PRATS

Barcelona, 1861 – Aranjuez, 1931

EL VORA TER

Manlleu disposa d'una situació geogràfica ben singular. El tram de riu Ter que discorre dins el terme municipal, en una longitud de quatre quilòmetres, ofereix un espai de gran riquesa natural, tan des del punt de vista vegetal com de fauna. El seu paisatge ha estat freqüentment descrit per literats i interpretats per artistes d'altres especialitats artístiques.

Rusiñol va descriure, el 1893, la ribera d'el Ter en un dels primers poemes en prosa de la literatura catalana que situaria l'autor en l'òrbita del simbolisme europeu.

LA SUGGESTIÓ DEL PAISATGE

Era a la vora del riu Ter: un poblet allà al lluny, de cases rosses, coronat de boira blavosa; al peu, algunes figures solitàries passejant-se sota els oms platejats i els pollancres airosos; boscos més enllà; i

a primer terme, seguda sobre l'herba, una herba llisa com un fondo de retaule i verda d'un verd de seda vella, una noia, vestida amb roba de flors blanques i sombrero blanc amb roselles, mullava la sombrilla en la corrent, i m'avia córrer l'aigua amb mirada distreta i somniadora.

No respirava un alè d'aire. Tot callava. Començaven les fulles a sentir-se ferides per l'alè de la tardor, i coïmençava el sol a decantar-se a la posta. Allà en el cel s'abraçaven el blau agonitzant del dia i el vermell de la nit, i d'aquell petó d'atmosfera en moria una aurora d'un violeta dolcíssim; al lluny fumaven vapors els arbres, encens de de cap al tard vibrants de somnis; tremolaven nerviosament les fulles; cantaven els ocells la pregèria de la tarda, i tot anava aclucant-se i tot parlava a mitja veu per a deixar dormir a la terra.

La simfonia del vespre es preparava: notes de rosada de la tarda, caient com llàgrimes de despedida; veus d'alguna fulla seca gronxant-se sobre aquella herba de llisura japonesa; veus com queixes del dia; i l'amor de l'esperit brotava, naixia de sota els arbres, fent córrer un no sé què que acostava les parelles d'ocells sota les branques, feia callar els insectes i parlava a cau d'orella d'intimitats voluptuoses, de cants sense lletres, de frisances de sentiments que feien fred a la pell i acotxaven el cor dintre de l'ànima (...)

"La suggestió del paisatge". Dins: *Obres completes*. Barcelona: Ed. Selecta, 1976, p. 38 - 40

FRANCESC RIEROLA I MASFERRER

Manlleu, 1857 – Vic, 1908

El camp de Can Cabra

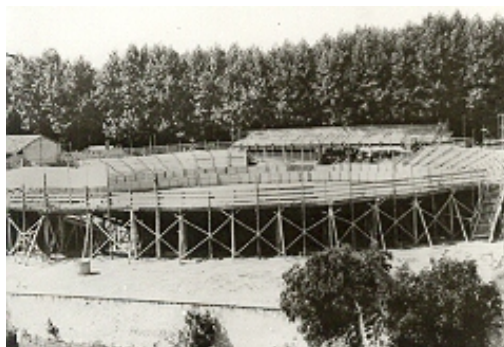
Arran de canal industrial, entre el final del passeig de Sant Joan i el carrer de ant Martí, s'obria un espai obert envoltat d'arbres que havia pres el nom de *can*

Cabra. Durant els darrers anys del segle XIX i primers del XX era el lloc on s'instal·laven els envel·lats per als balls de Festa Major i, especialment, unes improvisades places per fer-hi curses de braus. Aquest és un dels diversos punts del Manlleu que Rierola descriu en el seu *Dietari*.

26 D'AGOST

Sense pensar-ho, me trobo ab les darrerries de la festa major de Manlleu. A la tarda fan *corrides de vaques*, i hi vaig perquè hi va quasi bé tothom. La carretera de Vic és una corrua feta de carros i tartanes, que passen escapats, aixecant núvols de pols. Trobo la Vila més ben arregladeta que mai: aceres en els principals carrers i una gran plaça nova. La de toros, feta de fusta, s'aixeca entre camps a la vora dels plàtanos que li fan ombra: està plena de gom a gom, i dret i entre empentes contempli l'avorrida funció que diverteix al poble.

Acabada la *festa*, comença la dispersió: el pont s'omple altra vegada; la Vila se buida de forasters que es vessen per totes bandes, alegres, cantant, gosant de les dolçors d'una tèbia vesprada d'istiu, sota un cel hermosíssim ont poc a poc s'encenen milers d'estrelles.

(...)

Dietari. Vic: Eumo: La Tralla, 1983, p. 61

LLUÍS POU I SOLÀ

Manlleu, 1901 - 1975

CARRER DE SANT MARTÍ

Aquest carrer ressegueix l'antic camí que, passant pel pont de can Molas, anava de Vic a l'antiga parròquia de Sant Martí Sescorts. Estava limitat pel canal industrial i pel torrent Magí, ara canalitzat subterràniament. Era conegut, tradicionalment com carrer de Sant Martí Gros per diferenciar-lo del Sant Martí Xic –actual carrer del bisbe Aguilar. La façana d'un dels edificis conté una fornícula amb la imatge del Sant del qual porta el nom en la versió de bisbe de Tours.

CARRER DE SANT MARTÍ

Com carrer de sant Martí
no n'hi ha pas d'altre a Manlleu;
de bellesa en té un sens fi
des que hi nasqué el cor meu.

I és voltada de redorta
que s'embolica amb l'herbam,
pel mig la canya retorta
com si els fes de parallamp.

Al cap del carrer hi ha el Ter,
a prop el típic canal
que rentant hi fan concert
les dones d'aquell veral.

Quan revé la primavera
quin goig hi dóna el passar
i veieu que en la cinglera
l'herba hi torna a rebrotar.

Ben sovint una donzella
s'hi arriba per a rentar,
posa en terra la cistella,
i mira on es pot posar.

Amb les plantes ben florides
sentireu aquella olor
de les verges margarides
i les roses de pastor.

En un lloc que no hi fa nosa
ja fa cantar el picador
picant roba sobre llosa
tota blanca de sabó.

Per branques bellugadisses
els ocells hi fan son niu;
i canten per les verdisses
amb la música del riu.

A l'altra banda del riu
hi ha la gemada devesa
i més amunt, com un niu,
penja una casa pagesa.

Quan jo sento l'ocellada
i l'aroma de les flors,
em vénen altra vegada
la dolçor d'aquests records.

La casa sempre vigila
tots els carrers de Manlleu;
sap els secrets de la vila
i fa impressió al qui la veu.

Com carrer de sant Martí,
no n'hi ha pas d'altre a Manlleu;
de bellesa en té un sens fi
des que hi nasqué el cor meu.

“Carrer de Sant Martí”. Dins: *Antologia poètica*. Manlleu : Comissió d'Ensenyament i Cultura de l'Ajuntament de Manlleu, 1985, p. 24

ANNA SENYÈ i RAMISA

Manlleu, 1881 – Barcelona, 1956

CARRER DEL PONT

Resseguint el camí que portava del primer nucli de població al pont construït a la primera meitat del segle XV en carrer, anomenat precisament “del Pont” va veure edificades les seves primeres cases a final del segle XVI i principis del XVII. La seva funció d'entrada i sortida de la població el va convertir, durant la centúria dinovena, entre una de les vies urbanes més importants. El gran nombre d'establiments comercials, dedicats a tot tipus de productes –des dels que cobrien necessitats més bàsiques fons a objectes de luxe-, els cafès de can Garcia, de ca l'Esteve, l'Hostal Magí i la Fonda Julià, així com el teatre de la Joventut Catòlica i, posteriorment, conegut com el del Centre proporcionaven una gran vitalitat social. Des de fa un segle i mig que s'hi celebren dues festes de carrer honorant les imatges de dues maresdedéu: a la part nord, la de la Mercè, i a la part sud, la dels Àngels.

LLEVANTS DE TAULA – Festa Major

De tots, el més bell és aquest carrer,
a un cap hi té el pont que li dona entrada
a l'altre hi cimbeixa l'Església i cloquer
i en rengle les cases hi son retallades
com orla romana d'escaient dosser.

Al cap del cimbal hi alça el fervor
les tres Creus humils, record del Calvari,
al mig del carrer al dolç patri amor,
oneja l'ensenya que el poble va alçar-hi
barrada per Jofre amb sang del seu cor.

Hi brilla un cel blau que és sobre-daurat
i l'or en polsim hi vessa sens mida,
de sol xafagós tan fort l'ha amarat,
que ni un sol balcó hi guarda florida,
i hi canta la guatlla dessota teulat.

I al bat del mig jorn que el va caldejant,
rumbejen cortines, s'ajusten les portes,
els passos hi encalma l'últim vianant,
les veus dels saluts devenen somortes,
i passa un portal ja l'últim infant.

Si la quietud hi plana suaument
i calla i tot dorm d'aquí part de fora,
les cases omplena l'amic i el parent,
qui viu allunyat del poble, i s'enyora,
avui al convit acut amatent.

El goig del reveures s'hi és desbordat
I tot es burgit, contes i rialles,
La jove hi feineja, i en mig del debat,
Estén d'un sol braç les grans tovalles,
I es feta la taula un lliri badat.
(...)

“Llevants de taula – festa major”. Dins: *Remolinada*. Barcelona: Ed. Políglota, 1922, p. 33-37

JOAN BAPTISTA GÜELL I SOLER

Manlleu, 1863 – Navàs, 1910

PLAÇA FRA BERNADÍ

L'any 1893 van començar les obres que van dur a terme la primera plaça projectada de Manlleu. Unint els carrers de Sant Jaume i el del Pont, oberta en una zona d'hortes, la plaça Fra Bernadí va culminar l'eixampla del Baix Vila iniciada el segle XVIII.

L'arquitecte barceloní Manuel Vega va projectar una plaça porxada de grans dimensions que havia de proporcionar uns aires de ciutat a una vila industrial.

El 13 d'agost de 1899 Joan Baptista Güell i Soler va publicar al periòdic *El Ter* una composició poètica humorística destinada, probablement, a ser llegida en públic.

CRIDA DE LA FESTA MAJOR DE MANLLEU PER L'ANY 1899

Gent de dintre, gent de fora
de ciutat i de pagès,
tinc de conta'ls-hi a vostès
que va dir-me una senyora
que un gran bé pel poble fóra
-i cregueu que no és mentida-
que aquest any jo fes la Crida
amb versos de tota mena,
que facin caure d'esquena
a la més molsuda dida.

Vaig quedar esmaperdut
al sentir aquella arenga,
i com si em prenguéss lo *Dengue*
me trobí ja mig fu... mut,
i li responc resolut:
"lo que sé per molts istils
és allò de tornar fils;
pro si tinc de fer la crida,
mans a l'obra de seguida;
busquem consonants a mils".

Doncs cregueu que és una feina,
que hasta arriba a marejar,
lo fer versos sens parar
i sempre davant de l'eina,
i encara més si un s'enfeina,
si quan busca un consonant,
veu mitja barba al davant,
i al rumiar després on era...
ja li pot anar al darrera
amb un fluviol sonant.

A vosaltres, doncs –oh muses!-
demano la inspiració,
en aquest temps de calor
de microbis i de puces;
i no em vingueu amb excuses
fent-vos sordes a ma veu,
que si acàs no m'ajudeu
a fer una bona crida,
cagai!, vos engego a dida
i si us pica us ho rasqueu.

A la Societat "L'Estrella"
deien que estava estrellat,
i lloguen un envelat
que serà una meravella;
la *Crème* veureu en ella
i el jovent de *Comme il faut*;
l'orquestra d'en Melitó
tocarà concert i balls,
fins que de son els badalls
els enfadin de debò.

Al Casino de "L'Aurora"
també preparen la festa,
i si no tenen orquestra,
per ser cara eixa senyora,
ells sense ningú de fora
sols uns quants joves d'allí
a tots faran divertir
amb un drama de primera,
i una peça bullanguera
de riure els farà partir.
(...)

"Crida de la festa major de manlleu per l'any 1899" Dins: Joan Bta. Güell i Soler. Un poeta de la Renaixença a Manlleu. Recull de poemes. Barcelona: Columna, 1993, p. 225-235

JOAN PUNTÍ i COLLELL

Manlleu, 1886 – 1962

CARRER DEL COMTE

Aquest carrer del nucli antic de la població recorda la dependència de Manlleu respecte de la jurisdicció civil del comte de Centelles des de finals del segle XIV fins a principis del XIX i sobre la propietat dels terrenys sobre el qual es va traçar. Va des de la plaça de Dalt Vila

fins a la placeta de Grau i voreja l'antic mercadal de manlleu i actual plaça Quintana. A la meitat del seu traçat hi ha, en una de les cases, una fornícula amb la imatge de Sant Isidre que recorda la devoció de la pagesia local a qui dedicaven un ofici, el 15 de maig, seguit d'una processó que passava, precisament, per aquest carrer. Un altres dels edificis, amb llinda de 1701, era l'anomenada Casa del Delme, on s'anaven a pagar els tributs que els manlleuencs pagaven a l'església.

EL CARRER DEL COMTE

El carrer del Comte és el meu carré;
no pas del vivent ni de la naixença,
sinó, ai! d'aquella dolça amor que us ve
tan de cor endins quan un hom hi pensa.

És cap a Dalt-vila que hi ha quietud
i el dring del ferrer sembla una campana;
que hi ha aquelles cases d'un daurat perdut,
el portal rodó i la barbacana.

El carrer del Comte és un carré antic
que té a cada cap una plaça vella,
un rampant que hi puja sense molt fatic
i, en sé al mig, un sant dins una capella.

Totes les comares són d'un tarannà.
Saben desseguit quina dona és morta;
gusten una mica de finestrejà
i d'anà a sorgir al peu de la porta.

Encara no veuen que una fa el pioc,
li diuen remeis d'herbes i d'untures;
l'una fa l'oferta d'un ciri a Sant Roc,
l'altra aconduïx les tres criatures.

Elles de la casa duen el regent;
i en el llur porxet, sota la teulada,
pengen a la pompa del sol i del vent
roba de blancor neta de bugada.

Les portes són franques i obertes al pas;
i d'entrada endins, que hi fa l'ombra fresca,
surt la mare a fora, el menut al braç
i els altres al volt encetant la llesca.

Juga la mainada tot fent xipolleig;
va una dona al camp a dur la minestra;
ara les campanes toquen a bateig
i canta un ocell en cada finestra.

“El carrer del Comte”. Dins: *Cofret de Versos*. Barcelona: Imp. Altés, p. 22-25

ANTONI POUS I ARGILA (Manlleu, 1932 – Barcelona, 1976)

EL CASTELLÓT

El nom de “castellot” per a designar un espai territorial de Manlleu és d'origen incert. Se suposa que es refereix a l'antiga construcció que formava l'edifici d'un castell que, a l'alta edat mitjana, hauria estat situat al capdavall del carrer de Sant Pere quan intersecciona amb l'Avinguda de Roma. A partir de finals del segle XIV sembla que va entrar en un període de desús i la construcció es va anar deteriorant de tal manera que va passar a ser conegut com a “castellot”.

Contes per a infants

Cada dia, sota la meva finestra, veig quatre xicotots que juguen a fer guerra; i cada dia em demano si aquest arrossegar-se per entre motes, aquest amenaçar-se amb armes de joguina, el pam-pam que segueix i el caure a plom significa realment la guerra. Quan jo jugava al *Castellot*, en un temps que els grans feien guerra de debò i que s'afegien a les nostres corregudes grups d'infants refugiats, la raó del nostre joc era, sembla, la mateixa d'ara. La guerra dels infants no era, ni deu encara ésser, una còpia en fusta de la guerra dels grans. En aquells temps infantils de vida de carrer ens apropiàvem dels objectes i els gestos de les persones grans, però així que un objecte d'aquests o un gest entrava en el nostre món prenia tot seguit una significació absolutament diversa. I em faré entendre: el fusell que vam trobar, un cop acabada la guerra, en un esquei del torrent de la Borina i que vam portar sense esperances a la Casa de la Vila, per a nosaltres no era un fusell; era un estri sense proporcions, no existia. En canvi, el tros de fusta que acabava com en canó i que tenia un trau que servia com de gallet i que nosaltres en dèiem una pistola, era realment una pistola, un objecte d'unes proporcions segures, existia¹.

(...)

“Contes per a infants”. Dins: *Oriflama*, setembre de 1969

¹ Text suggerit per Ramon Farrés

RAMON MADIROLAS I CODINA

Manlleu, 1856 - 1927

SANTUARI DE PUIG-AGUT

El 29 de setembre de 1883 es va posar la primera pedra del temple consagrat al cim del turó de Puigagut, el punt més alt del terme de Manlleu (594 m) El màxim impulsor de l'edifici va ser Ramon madirolas i Codina, resident a la propera masia de Madiroles. La inauguració va tenir lloc el 18 de febrer de 1886 amb la presidència del mateix bisbe Morgades. El lloc on estem era el punt simbòlic des d'on havia de partir l'anomenada *Avinguda del Marquès de Tenerife* que havia de conduir des del nucli urbà a la masia de Madirolas. Dedicada al general Valerià Weyler, gran amic de Ramon Madirolas, l'any 1911 es va inaugurar un monument al capdevall del carrer de Torelló com inici d'aquesta via que no va passar mai de ser un projecte.

COBLAS DESCRIPTIVAS DEL PRIMER TEMPLE EXPIATORI EN ESPANYA DEDICAT AL SAGRAT COR DE JESÚS EN LO CIM DE PUIG-AGUT

Tagamanent,
Munts y Cabrera
Te aquí en crehuera
L'Omnipotent;
Y ja en Creu alta
Al cim, Bellmunt,
per lema esmalta
d'ÍNRI lo punt.

Déu ha volgut
per claus, hermitas
respectius fitas
dret Puig-agut
com cers que guia
volt son Imant,
p'en Nort, Mitjdia,
Ponent, Llevant.

Si aixís se han vist
eixas Capellas,
des de aquí á n'ellas
lo Cor del Crist
Torelló abraça,
Sascorts, Manlleu
y Espanya en massa
de mans en creu.

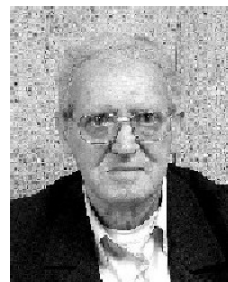
Aquí en visual
d'enginy la argucia,
veu santa Lluçia
passá est Pla oval.
Medalla en terra
per l'Infinit,
de dreta á esquerra
de amor ferit
(...)

"Coblas descriptivas del primer temple expiatori en Espanya dedicat al Sagrat Cor de Jesús en lo cim de Puig-agut". Dins: *Puig-agut: colección de documentos en ramillete para la historia...* Barcelona:Tip. Católica, 1887,p. 21

JOSEP GRAU I JOFRE

Manlleu, 1927 - 2005

CEMENTIRI

Inaugurat el 1851, a la zona nord del nucli urbà, és el tercer d'aquests recintes que ha tingut la població. Després de més d'un segle i mig d'existència ha passat a estar encerclat per habitatges de vius. Segueix acollint als visitants amb l'expressiva llinda que diu: "Esta verdad que oirás, nunca pongas en olvido, como tu eres yo he sido, como yo soy tu serás"

CEMENTIRI DE MANLLEU

Sense coloms ni pins ni mar. Teulat
entre teulats, sense horitzons, celat.
Un tros de cel, un clap, sobre els xiprers
-finestra oberta al somni-. Clavillat
al món dels vius, que et tenen oblidat.
Per massa pròxim ets una illa més.

Els nens aprenen el seu joc primer
i els vells cerquen escalf al teu recer
-embranzida primera i defallença-
una mateixa via ser o no ser,
junyent d'extrems en un mateix carrer;
al teu redós la vida recomença.

Ocells vençuts per tanta antena nua,
sorolls i polseguera, fan corrua
cap al xiprer que els dóna l'aixopluc
així que el dia a l'horitzó s'afua.
La nit dels morts, tan freda, no és tan crua
com ho és l'asfalt, i acull l'ocell poruc.

Recordo ara la nit que vaig venir
seguint esmaïperdut aquest camí.
Nit sobre nit, mil veus com una veu!
¿Quin vent inconegut feia fremir
la flama de mil focs distints en mi
deixant-me als ulls un clivellat en creu?

Cementiri oblidat, fes-te present
al poble tan a prop i tan absent.
Mostra el teu rostre, esquença el negre vel.
Digues al poble el teu parlar silent,
digues al poble i que ho escampi en vent:
-Poble que oblida ha perdut l'arrel.

"Cementiri de Manlleu". Dins: *El desert constant*. Barcelona: Ed. El Mall, 1978, p. 52-53

FRANCESC D'A. PUJOL I ESCALÉ

Manlleu, 1916 - 1999

AVINGUDA DE LA DIPUTACIÓ

Després de l'aiguat de l'octubre de 1940, en el qual van quedar afectats molts edificis del Baix Vila manlleuenc, es va projectar un nou barri amb habitatges subvencionats, les "cases barates", a la zona de ponent de la població. Durant les dues dècades següents es

va urbanitzar el barri de Gràcia, amb l'església parroquial i un casal com a centre, que es va connectar amb el nucli de Manlleu mitjançant una avinguda que va rebre el nom de la institució provincial que va ajudar econòmicament a fer-lo realitat.

L'AVINGUDA DE LA DIPUTACIÓ

Quina avinguda!
Ja està soldada.
Fa lluïment
la tirallonga
de llums i arbres,
i tot el barri
pren increment.
A casa nostra,
aquesta via,
tindrà renom.
Veureu com ara
amb quina enveja,
vindrà tothom.
Les, els de Gràcia,
estrenant l'obra,
sempre amatents
per aquells que vinguin
seran amables
condescendents.
Des de Can Baura
fins a Can Goula
la nostra via
no és pas gens breu.
Com acabada
Neta i polida
no n'hi ha d'altra
en tot Manlleu

"L'avinguda de la Diputació". Dins: *L'obra*. Manlleu: Ajuntament de Manlleu, 1994, p. 121

ARMAND QUINTANA I PANEDAS

Manlleu, 1921 – Tavèrnoles, 2005

CARRER DE RUSIÑOL

Diu Àlex Roca que “quan fem esment del carrer Rusiñol, tot i no ser dels carrers més antics de Manlleu, ens referim a una via pública que ha sobrepassat els cent vint anys d'existència. La seva obertura la va fer necessària l'arribada del tren a Manlleu (...). El carrer Rusiñol compren el tram que va de la cruïlla del carrer Vendrell fins al desaparegut pas a nivell de l'estació.

(...) L'acord de nomenar-lo carrer Santiago Rusiñol és del 2 de març de 1981. (...) A proposta de la Regidoria de Cultura, l'Ajuntament de Manlleu s'adhereix a l'homenatge amb l'organització de diversos actes

a celebrar en el transcurs de l'any i amb l'acord de dedicar-li un carrer. És, doncs, des de l'any 1981 que el carrer denominat Rusiñol des del 1895, es va retolar personalitzant-lo amb Santiago Rusiñol (....) ².

EL MEU CARRER

El meu carrer era ample, assolellat a l'hivern i fresc a l'estiu quan els arbres corpulents, ja ben fullats, l'emparaven dels raigs de sol. Al vespre, els veïns treien les cadires a fora per prendre la fresca i feien petar la xerrada fins que també els prenia la son. No solia ser gaire tard perquè, en aquell temps, la gent es llevava d'hora i les feines, amb poca ajuda de la tècnica, resultaven bastant més feixugues que no pas ara.

La quitxalla teníem el carrer fet a la nostra mida: les voreres ben amples, en molts llocs no estaven enllosades ni hi havia posat panot. Eren, simplement, espais de terra, molt limitats per la vorada, que ens permetien de marcar-hi rotllos per jugar a bales, a sants, fer ballar la baldufa sense que es despuntés i, fins i tot, poder excavar una renglera de forats per jugar a obis –en dèiem òbits, en una macabra corrupció fonètica del mot- amb l'ajuda d'una pilota...

(...)

“El meu carrer”. Dins: *La corbata*. Barcelona: La Busca, 2006, p. 115-117

² Roca, Àlex. “El carrer de Santiago Rusiñol” Dins: *El Ter*, núm. 95, febrer de 2004, pàg. 41

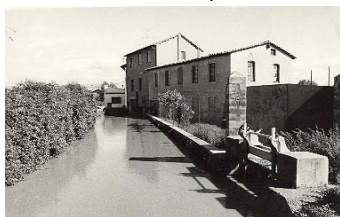
JOSEP PRAT I ROCA

Manlleu, 1908 – Manlleu, 1988

EL MOLÍ DE MIARONS

Segons afirma Esteve Gaja, “la indústria molinera era d’una importància cabdal pels nostres avantpassats” i esmenta que “sabem que a Manlleu i aprofitant la força del corrent de l’aigua sempre han existit molins per a moldre el gra i per a batanar els draps i sembla que pels volts del 1700 n’existien dos: un, anomenat Molí de Baix (...) i l’altre, dit el Molí de Dalt, situat on ara [respecte 1976] hi ha la farinera Viñas i que era propietat dels esposos Vendrell-Miarons³”. Aquest darrer, seria adquirit per Joan Regàs el 1698. La família Regàs seria la propietària fins a la primera Guerra Carlina quan és incendiada. Després d’aquest fet passaria a mans de Francesc Mitjavila que el reconstrueix per instal·lar-hi una fàbrica. La sèquia que conduïa l’aigua fins al molí seria ampliada i donaria forma al canal industrial. Josep Prat, de profunda religiositat, va dedicar un llibre mecanoscrit i inèdit a la Mare de Déu. D’entre les advocacions a les quals dedica un text hi ha la imatge que era present a l’entrada del Molí de Miarons on ell residia i que li serveix de motiu per descriure tota la casa.

La Mare de Déu del LLindà. Molí de Dalt. Manlleu

En el retaulle del cancell, a l’entrada, hi he entronitzat a una Verge suau, d’aire ben casolana, excelsament bona minyona.

Porta el fill a la falda dormint tranquil sobre les sedes de les faldilles maternes. No sé perquè cada vegada, a l’entrar i sortir de casa, em dona la sensació de que entro i surto d’un temple, enflairant-me les narius l’encens puríssim d’un Ave.

—I estic o no hi estic dintre d’un temple, tinc que preguntar-me lògic? I és per això que tinc cura d’usar de lo domèstic amb un atent respecte, i modulo el cant de la conversa amb un frasseig sagrat, i agenço de bon matí les millors roses per Ella...⁴

(...)

“20. La Mare de Déu del LLindà. Molí de Dalt. Manlleu”. Pels camins de Santa Maria. Manlleu: [l’autor], 1953, [s.p.]

³ Gaja, Esteve. *Història de Manlleu*. [Manlleu : Jaimes], 1976, p. 146

⁴ Text suggerit per Bernat Prat

LLUÍS TERRICABRAS I MOLERA

Manlleu, 1918 – Mataró, 2000

ELS RENTANTS DEL CARRER DEL VENDRELL

Al capdevall del carrer del Vendrell, a tocar de les tres fàbriques, hi havia uns rentants. Eren una de les tres instal·lacions d'aquest que hi havia al llarg del canal industrial. Actualment només es conserven els rentants del capdavant del carrer de sant Martí. Esteve Gaja esmenta que “en el segle XIII s'havia introduït el costum d'obrir pous a la via pública per proveir aigua als veïns. En el segle dinovè, per donar més comoditat a l'extracció d'aigua, es col·loquen bombes, mogudes a braços, i es tapen els pous” i afegeix que “a aquestes fonts públiques, de les quals n'hi havia mitja dotzena a Manlleu, anava la gent de Manlleu a proveir-se de líquid, guardant-lo en atuells adequats, gerres principalment”. Gaja, considera que “en aquell temps, l'aigua tampoc era tinguda per element tan necessari com ha esdevingut ara. Llevat de fer-la servir per a beure i per a cuinar, gairebé no tenia cap altra aplicació, puix per rentar la roba s'anava al riu...⁵”.

[Lluís parlant de la seva mare] Els dissabtes que plegava al midia,

anava a rentar al riu, al canal del Ter, que passava molt a prop de casa. Els rentadors eren a flor de terra, i ella, com les altres dones, s'enduia una mena de reclinadori de fusta que la protegia de caure a l'aigua. Les tardes dels dissabtes, tot un enfilall de dones abocades al riu

netejava roba i passaven bugada dels fets, persones i notícies del poble. Amb fons de refrecs de sabó i plantofades de picadors, corrien xiuxiueigs que parlaven de matrimonis amb teranyines a l'alcova, de marits burlats i dels viatjans de bona planta que paraven a la fonda. Aquest país ha deixat passar l'època de les bugaderes i dels safareigs públics sense que ningú s'hagi entretingut a enregistrar els mulladers de les converses. És una llàstima perquè avui disposaríem d'un document antropològic i social, de valor incalculable.

(...)

Emmanuel Cuyàs. *El manyà encès*. Barcelona: Pòrtic, 1985, p. 12 -13

⁵ Gaja, Esteve. *El Manlleu del segle XIX*. Manlleu: Gràfiques Manlleu, 1983, p. 15

Manlles, 3 d'octubre de 2010